

כמה מן הסרטים הצרפתיים המעניינים ביותר שנעשו בעשור האחרון, עוסקים כפרשיות אמיתיות מן ההיסטוריה הצרפתית, שהתרחשו במאות הקודמות, על רקע כפרי. שניים מן הסרטים הבולטים מן הסוג הזה, הם אני פיארי ריביאר של רנה אליו, (אשר צולם על-ידי הישראלית נורית אביב), והשופט והרוצח של ברטראן טאברניה, אף זכו בפרסים רבים. הראשון, סרט מרשים בעיצוב החזותי הקפדני והמדויק, מרתק ביותר בהשלכות הפסיכולוגיות המודרניות שהוא מציע לסיפורו של נער שרצח באכזריות את כל בני מישפחתו.

הסרט השני משחזר עימות בין סמל ברימס, שנפצע בשרוה הקרב והפך רוצח פאתולוגי בעל היות דתיות, ובין שופט קרמזג ושכלתני. הסרט נחשב עדיין הסרט השלם ביותר של הבימאי טאברניה, כיום מן הדמויות הבולטות של הקולנוע הצרפתי.

אף אחד מן הסרטים הללו, וסרטים אחרים מאותו הסוג, לא הופצו בישראל למרות שזכו

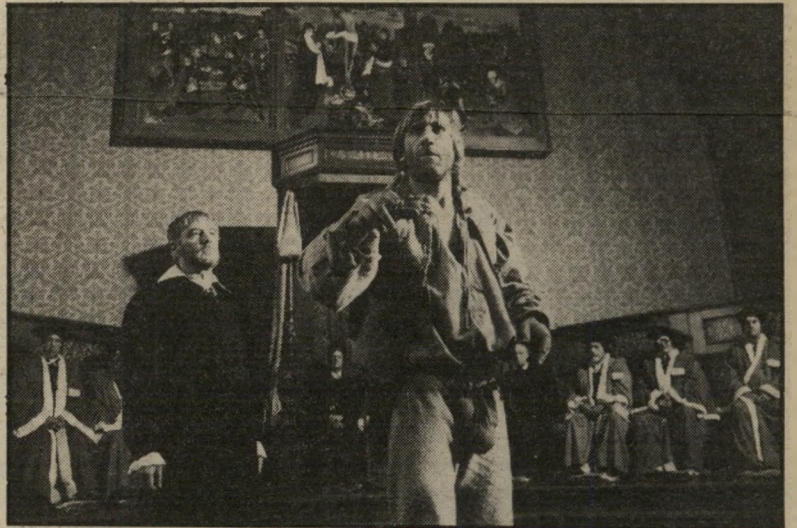
נאטאלי באי בתפקיד ברטראנד (האשה) וז'ורז' דפארדייה כמרטן גר (המתחזה) בסרט שובו של מרטן גר בעיות אנושיות ומוסריות

ספקות לגבי זהותו, קצנים עוברי-אורח טוענים שהם מזהים בו אדם אחר, והפרשה כולה מגיעה בסופו של דבר לדיון בפני בית-הדין השופט הגבוה של המחוז, בעיר טולוז. אחר השופטים באותו המישפט, ואן דה קוראס, מצא את המיקרה חריג ומרתק כליכך, שהנציח אותו לאחר מכן בכתובים. גם אבי המסה הספרותית, מונטיניה (התאמה על הברה שניה) היה נוכח במקום והותיר לאחר מכן מסה שבה שקל את ההיבטים המוסריים השונים של המישפט הזה.

מה שריתק את שני האנשים ומה שמרתק גם היום, היא העובדה שמעבר לאמת הצרופה, הפשוטה והאבסולוטית, המסתכמת בשאלה: האם

בשכחים. הסיבה פשוטה: המפיעים הישראלים סבורים שאין איש בישראל המתעניין בסוג כזה של סרטים. השופט והרוצח נמצא במשך תקופה מסוימת בארץ, אבל לא מצא מסך מתאים. שני הסרטים הוקרנו פעמים אחדות במיטגרת שבועות המוקדשים לקולנוע הצרפתי, שאורגנו על-ידי מרכז תרבות צרפתי.

אסירי תודה. כל ההקדמה הזאת מיועדת רק להסביר עד כמה צריך להיות אסירי-תודה לאלה שהחליטו להציג בישראל את שובו של מרטן גר. סרט נוסף מאותו הסוג, שאינו נופל מן הסרטים שהוזכרו קודם. לצורך הסרט הזה, חזרו התסריטאי ואן קלוד קריאר והבימאי הניאל וינייה והטעם על ההברה הראשונה) לכרוניקה שנכתבה במאה ה-16 בדרום-מערב צרפת, המספרת על מישפטו של אדם שהואשם שהתחזה לאדם אחר. צעיר בשם מרטן גר, שהיה אך מעט יותר מנער, נטש את כפר הולדתו ולא הותיר אחריו שום עיקבות. שמונה שנים לאחר מכן, חזר לכפר אדם המציג את עצמו כמרטן גר. הוא מזוהה בתור שכזה על-ידי כל בני הכפר, כולל מישפחתו, רעייתו והכומר המקומי. אולם זמן קצר לאחר מכן, כאשר הוא מתחיל לדרוש את חלקו בניכסי המישפחה, מתחילות להתעורר

דפארדייה ורזיה פלאנשין (בתפקיד השופט) מיבצע מישחק מרשימים

בימאי דניאל וינייה בפעולה כשרון ראוי לשבח

האיש הוא מרטן גר או לאו, נחשפת סידרה שלמה של בעיות אנושיות ומוסריות. אחרי שובו, עושה מרטן גר רושם של איש הרבה יותר שקול וכתוב בעצמו. בעל חוש-הומור והיגיון בריא, שיועץ אפילו קרוא וכתוב, וזה, במשגי התקופה, נחשב השכלה גבוהה מאוד. לעומת זאת, הנער שיצא את הכפר, היה מתוסכל, מדוכא על-ידי אביו הרודני, קודר ורגזן. או ככל מריפיון מיני ואילו עם שובו מתגלה האיש כבעל למופת, מכל הבחינות האפשריות, המספק את רעייתו בכל המישרים.

האמת הצרופה. שאלת זהותו של האיש אינה עולה עד שמוזכר עניין הרכוש. מאותו רגע נחלק הכפר לשניים. האמת הצרופה הופכת עניין מישני לעומת האינטרס הכלכלי או האיש של כל בני המקום.

הבעיה העיקרית בהגשת סיפור כזה לצופה המודרני, היא בראש וראשונה שיחזור התקופה כך שהיא לא תראה כמו הצגת תילבושות או כמו מוסיאון-שעווה מתנועע. מעט מאוד שחקנים מסוגלים ללבוש בגדים מימי-הביניים מבלי להיראות מגוחכים או יומרניים. במיוחד חמור הדבר כאשר אין מדינר בתילבושות-פאר ססגוניות של חציר-המלכות, אלא בכיגדי איכרים פשוטים וגסים. העולם הזה 2418

דברה וינגר — הכוכבת שתאיר את '84

יופץ בישראל ימצאו לו שם מתוחכם יותר, שהופיע כבר בכל רשימות הנבחרים לשנת 1983 המתפרסמות, כרגיל, לקראת סוף השנה. זהו סיפור מערכת-היחסים בין אם שתלטנית ונמרצת ובין בתה, סיפור הנפרש על פני 14 שנים. מאז שהבת בתיכון, ועד שהיא נשואה ואם לילדים, וחולה בסרטן. הכל רואים בשירלי מקליין (בתפקיד האם) ובדברה וינגר (בתפקיד הבת) את המועמדות הראשיות לפיסולן המזהבה של האקדמיה לאמנות הקולנוע.

לא להגזים. בין אלה שהיו קרובים לתהליך ההסרטה של תנאים להתחבבות, זה כולל גם את הבימאי ג'יימס ברוקס, מקובל לומר שמוטב לה לאקדמיה לחלק את הפרס בין השניים, שאם לא כן עלולה המקופחת להתנקש בחיי הזוכה. זאת בעיקבות העימותים הקולנויים, והניצוצות הרבים שעפו לכל הכיוונים, על בימת הצילומים. "לא צריך להגזים" טוענת וינגר. "זה היה בסך הכל, שתי שחקניות שמתרצות בעבודתן".

לגבי וינגר, ריכז זה נשא פירות מבורכים מאוד. זהו תפקידה הגדול הרביעי בקולנוע, וכבר מרבדים עליה בעל אחת הכוכבות הגדולות ביותר של עיר הסרטים. אחרי שנבנה את ההצגה מג'ון טראבלטה בקאבווי עירוני (סרט שהשתתפותה בו היתה אחת הנקודות המעטות לזכותו), אחרי שהצליחה להגיש יצאנית בעלת לביזנה שהיא אנושית, משעשעת ופיקחית בסיומת האשליות. ואחרי שהיתה מועמדת לפרס אוסקר על תפקידה כפועלת פשוטה המתאהבת בפרח צוננה, בקצין וגנטלמן אין עוד מטילים ספק במעלותיה של דברה וינגר, או ברביגוניותה. אכן, שלא כאותן כוכבות גדולות שאופיין משהורטט בפניהן עד כדי כך שאינן יכולות אלא לגלם את עצמן, או שיופייין מסנוור כל כך, עד שאין איש טורה לברוק אם יש גם כישרון בצד יופי. וינגר היא שונה. לא פניה ולא גופה היו וזכים בפרסים בתחרויות יופי, היא נראית כמו נערה אמריקאית אופיינית, נאה, ארוכת רגליים, וחססת, וקיסמה דווקא במרץ ובחינוניות שקורנת מאישיותה.

דברה די מרצה מן העובדה שהציגויותה אינה

חודש דצמבר הוא לפי המסורת, החודש שבו ממחרות כל חברות הסרטים האמריקאיות לשלוף מן המדפים את הסרטים המבטיחים ביותר שלהן, להציג אותם בפני הקהל הרחב כדי להכטיח שהסרטים הללו יוכלו להשתתף בתחרות על פרס האוסקר באביב. כך הופך דצמבר חודש של תחרות קשה. אבל הפעם נרמה שלמנצח הצפוי בתחרות הזאת אין ככלל מתחרים. הכוונה לסרט בשם תנאים להתחבבות (יש להגיה שכאשר

שחקנית דברה וינגר מעלות רבגונית